

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/35/2023
Identifikačné číslo spisu: 6114216139
Dátum vydania rozhodnutia: 19.11.2024
Meno a priezvisko: Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:6114216139.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu F., narodeného R., zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Krnáčom, Zvolen, Nám. SNP č. 70/36, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska ulica č. 71, o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 14C/119/2014, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 09. marca 2023 sp. zn. 13Co/53/2021, takto

rozhodol:

I. Dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 09. marca 2023 sp. zn. 13Co/53/2021 vo výroku I., ktorým zmenil rozsudok okresného súdu vo výroku II. tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi titulom náhrady škody sumu 1.950,21 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,25 % ročne, zo sumy 1.950,21 eura od 03. 12. 2013 do zaplatenia a titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 13.953 eur v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku a vo výrokoch II. a III. z r u š u j e a v e c m u v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

II. Vo zvyšnej časti dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 09. marca 2023 sp. zn. 13Co/53/2021 vo výroku I., ktorým zmenil rozsudok okresného súdu vo výroku II. tak, že zamietol vo zvyšku žalobu pokiaľ ide o náhradu nemajetkovej ujmy o d m i e t a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 30. júna 2021 č. k. 14C/119/2014-452 konanie v časti o zaplatenie sumy 803,16 eura zastavil (výrok I.). Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom náhrady škody sumu 1.950,21 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,25 % ročne zo sumy 1.950,21 eura od 03. 12. 2013 do zaplatenia a titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 15.087 eur v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia (výrok II.). Vo zvyšnej časti okresný súd žalobu zamietol (výrok III.). O trovách konania okresný súd rozhodol tak, že žalobca má nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 91 %, ktoré je žalovaný povinný zaplatiť žalobcovi v lehote 3 dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o ich výške vyhotovenom vyšším súdnym úradníkom (výrok IV.).

1.1. Súd prvej inštancie uviedol, že žalobca sa žalobou podanou voči žalovanému domáhal, aby súd

uložil žalovanému povinnosť zaplatiť mu náhradu škody v sume 2.753,37 eura a nemajetkovú ujmu v sume 20.000 eur spôsobenú nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia a nadväzujúcim trestným stíhaním voči jeho osobe, vrátane rozhodnutia o väzbe. Okresný súd mal preukázané splnenie predpokladov vzniku zodpovednosti žalovaného za škodu, a to nezákonné rozhodnutie, vznik škody žalobcovi a príčinnú súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody, preto žalobcovi v zmysle § 18 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. priznal ním uplatnenú náhradu škody v podobe trov obhajoby v sume 1.950,21 eura vynaložených v konaní, v ktorom došlo k vydaniu nezákonného rozhodnutia o vznesení obvinenia a rozhodnutia o väzbe a v konaní, v ktorom boli tieto rozhodnutia zrušené oslobodením žalobcu spod obžaloby spolu s uplatneným úrokom z omeškania vo výške 5,25 % ročne z tejto sumy od 03. 12. 2013 až do zaplatenia (§ 16 ods. 4, veta posledná v spojení s § 25 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z.). Vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku uviedol, že pokiaľ dôjde k neoprávnenému zásahu do práva na česť a dôstojnosť, má zásah závažné dôsledky vtedy, keď ním bola v značnej miere znížená dôstojnosť alebo vážnosť fyzickej osoby v spoločnosti. Aj v prípade zásahu do práva na súkromie môže nastať ten istý dôsledok (zníženie dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti v značnej miere); tento negatívny - difamačný následok ale nie je jediným právne akceptovateľným prejavom závažnosti ujmy spôsobenej fyzickej osobe na týchto chránených právach (Najvyšší súd Slovenskej republiky, uznesenie sp. zn. 4Cdo/232/2010 z 29. júna 2011). Okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku ďalej uviedol, že v uznesení Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/137/2008, publikovanom v Zbierke rozhodnutí pod R 53/2010 najvyšší súd priblížil obsah práva na súkromie fyzickej osoby, za ktoré treba považovať najmä jej súkromný život, intímnu a rodinnú sféru, vnútorný myšlienkový a citový život. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy je vždy existencia závažnej ujmy, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie, dopad a dôsledky, považuje za ujmu závažnú, pričom nie sú rozhodujúce subjektívne pocity dotknutej osoby, ale objektívne hľadisko. Podľa uvedeného judikátu, ktorý sa uplatní aj pri zodpovednosti za nemajetkovú ujmu proti štátu, ak došlo k zásahu do súkromia, nie je procesnou povinnosťou dotknutej osoby preukazovať, že neoprávnený zásah pôsobil difamačne a mal za následok zníženie jej vážnosti a dôstojnosti v spoločnosti. Dôkazná povinnosť je na žalovanom, ktorý existenciu a výšku takejto nemajetkovej ujmy spochybňuje.

1.2. V uvedenej súvislosti okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku uviedol, že žalobca v priebehu konania zotrval na svojich tvrdeniach ohľadom nemajetkovej ujmy spôsobenej mu nezákonným uznesením o vznesení obvinenia a na to nadväzujúcim nezákonným trestným stíhaním, vrátane vzatia do väzby. Podľa žalobcu by mali byť vzaté na zreteľ najmä také okolnosti daného prípadu ako je dĺžka trestného stíhania, vážnosť obvinenia v spojení s veľkosťou hrozieb a sankcií hroziacich žalobcovi, (základná trestná sadzba bola v rozpätí od 10 do 15 rokov), rozsah a povaha procesných úkonov, ktorým sa žalobca počas trestného stíhania musel podrobiť a ktoré vážne a intenzívne zasiahli do jeho základných slobôd a ľudských práv (musel sa podrobiť osobnej prehliadke, domovej prehliadke, prehliadke iných priestorov, odoberaniu osobných telesných parametrov, či rôznych anamnéz pre účely znaleckých dokazovaní, rekogníciám, skúmaniu jeho telefonických hovorov a telekomunikačnej prevádzky a pod.), kriminalizácia osoby žalobcu aj formou medializácie prípadu a zásah do osobnostných práv aj jeho najbližších rodinných príslušníkov. Žalobca v priebehu konania pred súdom prvej inštancie argumentoval tým, že pri väzbe, okrem diskriminačnej a obmedzujúcej povahy a jej dopade na zárobkové možnosti a uplatnenie uväznenej osoby, (po prepustení z väzby musel žalobca ukončiť živnostenské podnikanie, mal v podnájme bufet v kúpeľoch X., kde po prepustení z väzby vykonával túto činnosť už iný podnajíomník), je potrebné zohľadňovať aj dĺžku trvania väzby, obmedzenie až nemožnosť angažovania a participácie poškodenej osoby vo všetkých sférach života počas doby trvania väzby, odlúčenie od najbližšej rodiny, odlúčenie od priateľov či známych, obmedzenie kontaktu a komunikácie nielen s blízkymi ale aj s ostatným okolím a verejným priestorom, obmedzenie intímneho života, zhoršenie zdravotného stavu (poškodený vo väzbe odpadol a dostavili sa u neho psychické problémy, musela prísť psychologička, ktorá mu poskytovala pomoc, stav žalobcu bol vážny aj po prepustení z väzby, trpel predstavou, že polícia môže kedykoľvek prísť a kedykoľvek realizovať úkony), počas doby výkonu väzby sa žalobca nemohol venovať ani svojim záľubám a mimopracovným aktivitám, nemohol sa starať a náležite spravovať svoj majetok, musel sa podriať subkultúre vo väzenskom prostredí, čo znamená enormnú záťaž osoby po psychickej stránke, zásah do

jeho osobnej integrity a osobnej slobody a slobody pohybu. V uvedenej súvislosti okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku konštatoval, že žalobca bol vzatý do väzby uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Zvolen z 15. septembra 2007, sp. zn. 0Tp/364/2007, z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku, pričom väzba začala dňom 13. septembra 2007, kedy došlo k obmedzeniu osobnej slobody žalobcu. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 24. októbra 2007, sp. zn. 3Tpo/102/2007 zamietol sťažnosť žalobcu a ponechal ho vo väzbe z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, vzhľadom na vykonanie skutku dvoma osobami, z ktorých druhý páchatel' nebol ešte stotožnený. Väzba žalobcu trvala do 22. februára 2008, kedy bol žalobca uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Zvolen sp. zn. 0Tp/364/2007 z väzby prepustený. Rozhodnutie o vznesení obvinenia žalobcovi a následné trestné stíhanie (trvajúce od 14. septembra 2007 do 14. septembra 2011, spolu 1.461 dní) zasiahlo do základných ľudských práv a slobôd žalobcu a poznačilo (aj vzhľadom na závažnosť trestného činu, ktorý bol žalobcovi kladený za vinu - zločin lúpeže s hornou hranicou dĺžky trestu odňatia slobody presahujúcou 10 rokov) negatívne predovšetkým jeho právo na súkromie, t. j. jeho súkromný, rodinný, intímny život, vnútorný myšlienkový a citový svet. Žalobca pociťoval počas trestného stíhania neistotu, úzkosť, obavu z jeho výsledku, ktorým mohlo byť uloženie trestu odňatia slobody až nad 10 rokov, čo aj vzhľadom na vzatie do väzby v tejto veci videl ako hotovú vec. Obdobie jeho trestného stíhania bolo výrazne poznačené takýmito myšlienkami a stratou záujmu o dovtedajšie činnosti. Až na jedného, stratil všetkých kamarátov, bol vystavený nepriaznivým reakciám okolia. Trestným stíhaním boli zasiahnuté aj jeho blízke osoby, jeho rodičia, a to vykonanou domovou prehliadkou, otázkami a poznámkami okolia a kolegov v práci, čo sa týkalo aj sestier žalobcu. Prispela k tomu aj preukázaná medializácia daného prípadu (článok uverejnený v Novom čase dňa 17. septembra 2007) a prostredie malej dediny, kde sa informácie rýchlo šíria. V neposlednom rade sa prebiehajúce trestné stíhanie podpísalo aj na vzťah žalobcu s priateľkou a maloletým synom, ku ktorému si žalobca nedokázal nájsť po návrate z väzby cestu aj pre strach, že synovi vzhľadom na mienku okolia o ňom ublíži. S priateľkou sa rozišli aj kvôli trestnému stíhaniu, ktoré zasiahlo psychiku žalobcu, a tak prispelo k problémom v ich komunikácii, finančné problémy mali už pred trestným stíhaním, preto neschopnosť žalobcu postarať sa o rodinu nebola jedinou príčinou rozpadu ich vzťahu, keďže napriek nej vo vzťahu ostávali.

1.3. Pri posudzovaní závažnosti následkov v spoločenskom uplatnení žalobcu, a teda aj pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy je podľa okresného súdu potrebné v danom prípade prihliadnuť na skutočnosť, že počas predmetného trestného stíhania prebehlo trestné stíhanie aj v inej trestnej veci sp. zn. 5T/70/2010 (obvinenie vznesené 23. októbra 2008) a došlo aj k právoplatnému odsúdeniu žalobcu (29. októbra 2008), čo tiež mohlo ovplyvniť v tomto období psychiku, postavenie a povesť žalobcu v spoločnosti, ktorá nebola s poukazom na výpoveď otca žalobcu ideálna. S poukazom na tvrdenie svedkov aj vzhľadom na medializáciu daného prípadu je objektívne možné pripustiť, že žalobca prácu nenachádzal počas trestného stíhania kvôli danej kauze. Pri posudzovaní miery závažnosti následkov v spoločenskom uplatnení žalobcu, vzal okresný súd do úvahy aj vyššie uvedené odsúdenie žalobcu, ktoré nebolo ešte v skúmanom období zahladené spolu s faktom, že v roku 2008 sa žalobcovi viac ako na 7 mesiacov podarilo zamestnať.

1.4. Okresný súd mal za to, že v danom prípade došlo na strane žalobcu k vzniku nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia a následným trestným stíhaním, čím je daná zodpovednosť žalovaného za túto ujmu. Vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie, dopad a dôsledky nie je iba konštatovanie porušenia práva dostatočným zadosťučinením pre žalobcu, a preto je namieste priznať mu náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to s poukazom aj na tú skutočnosť, že zo strany štátu, resp. štátneho orgánu sa žalobcovi nedostalo žiadneho, ani najmenšieho ospravedlnenia či satisfakcie za nezákonné a nedôvodné obvinenie a trestné stíhanie. Súd posudzoval výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch voľnou úvahou v súlade so všeobecne zdieľanou predstavou spravodlivosti, a to spolu za 1.461 dní trvania predmetného trestného stíhania žalobcu sumou 7 eur za každý deň, čo predstavuje spolu sumu 10.227 eur (cca 210 eur na mesiac) primeranú okolnostiam veci.

1.5. Pokiaľ ide o náhradu nemajetkovej ujmy v súvislosti s väzbou žalobcu, okresný súd v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku uviedol, že v konaní mal preukázané, že väzba trvajúca od 13. 09. 2007 do 22. 02. 2008 (162 dní) aj vzhľadom na závažnosť trestného činu, ktorý bol žalobcovi kladený za vinu, (zločin lúpeže s hornou hranicou dĺžky trestu odňatia slobody presahujúcou desať rokov), mala

negatívny dopad na základné práva a slobody žalobcu, výrazne obmedzila jeho súkromný a rodinný život, došlo k jeho odlúčeniu od najbližších, a tým aj k zásahu do jeho citového a intímneho života. Poznačila jeho psychiku tak počas výkonu väzby (psychicky sa zrútil, trpel úzkosťami), v dôsledku čoho sa podroboval aj liečbe psychiatrom, ako aj po prepustení z nej, (stal sa uzavretým, neschopným komunikovať). Trpel predstavou, že polícia môže kedykoľvek prísť a kedykoľvek realizovať úkony, vystrašil sa aj pri menšom zašuchotaní za domom. Výkon väzby mal vplyv aj na rozpad vzťahu žalobcu s priateľkou W., a to zmenami v správaní žalobcu voči nej po jeho prepustení, keď s ňou nedokázal komunikovať. Došlo k odcudzeniu sa žalobcu so synom, ktorý mal v tom čase jeden rok. Článkom uverejneným v Novom čase dňa 17. 09. 2007, ktorý hovoril aj o uväznení v ňom označeného páchatela, bola preukázaná medializácia daného prípadu aj v súvislosti s väzbou žalobcu. Opustili ho kamaráti, vysmievali sa mu, mal nálepku že vyšiel z väzenia, čo sa o ňom rýchlo rozchýrilo. Neoprávnený zásah spôsobený rozhodnutím o väzbe a jej výkonom pôsobil difamačne a mal za následok zníženie vážnosti a dôstojnosti žalobcu v spoločnosti, a tak vznik nemajetkovej ujmy. Vo väzbe predtým žalobca nebol. Rozhodnutím o väzbe a jej výkonom, ktorú si žalobca nezapríčinil, došlo tak k vzniku zodpovednosti žalovaného za vzniknutú nemajetkovú ujmu na strane žalobcu. Pokiaľ ide o spoločenské uplatnenie žalobcu, časom stráveným vo väzbe bol obmedzený vo svojich zárobkových možnostiach, avšak súd zohľadnil pri posudzovaní závažnosti tohto následku aj skutočnosť, že v čase vzatia do väzby nevykonával žalobca žiadnu prácu, o zárobok z ktorej takto neprišiel. Rovnako, ako v prípade náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcovi nezákonným uznesením o vznesení obvinenia a následným nezákonným trestným stíhaním, aj v prípade nezákonného rozhodnutia o väzbe, mal okresný súd za to, že iba konštatovanie porušenia práva žalobcu nie je pre žalobcu dostatočným zadosťučinením, vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie, dopad a dôsledky. Dospel k záveru, že v danom prípade je možné žalobcovi priznať náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 30 eur za deň trvania väzby, čo spolu za 162 dní trvania väzby predstavuje sumu 4.860 eur (900 eur za mesiac). Spolu tak okresný súd priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 15.087 eur a vo zvyšnom rozsahu uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy žalobu zamietol.

1.6. O nároku na náhradu trov konania rozhodol okresný súd podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Pri rozhodovaní bral súd do úvahy len prisúdenú sumu náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá závisela od úvahy súdu, nakoľko nárok bol čo do základu daný. Pri rozhodovaní o nemajetkovej ujme sa procesný úspech posudzuje len vo vzťahu k výsledku sporu ohľadne základu nároku, preto skutočnosť, že došlo aj k zamietnutiu žaloby ohľadne nemajetkovej ujmy v prevyšujúcej časti, nemala na rozhodnutie o trovách konania žiadny vplyv. Podľa výsledku konania bol žalobca v spore pomerne úspešnejší, pretože pri predmete konania v sume 17.840,37eura (2.753,37 eura plus 15.087 eur) jeho úspech predstavuje 95,50 % (prisúdená suma 1.950,21 eura plus 15.087 eur, t. j. 17.037,21 eura) a úspech žalovaného predstavuje 4,50 % (zastavenie konania v sume 803,16 eura procesne zavinené žalobcom). Z hľadiska pomeru úspechu strán v konaní bol tak žalobca v spore úspešnejší a vznikol mu proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 91 % (95,50 % mínus 4,50 %). O samotnej výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku).

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovaného, rozsudkom z 09. marca 2023 sp. zn. 13Co/53/2021 rozhodol tak, že:

„I. Rozsudok okresného súdu vo výroku II., ktorým okresný súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom náhrady škody sumu 1.950,21 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,25 % ročne zo sumy 1.950,21 eura od 03. 12. 2013 do zaplattenia a titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 15.087 eur v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku m e n í tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi titulom náhrady škody sumu 1.950,21 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,25 % ročne, zo sumy 1.950,21 eura od 03. 12. 2013 do zaplattenia a titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 13.953 eur v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku; vo zvyšku žalobu pokiaľ ide o náhradu nemajetkovej ujmy z a m i e t a .

II. Žalobca m á n á r o k na náhradu trov prvoinštančného konania pokiaľ ide o nárok na náhradu škody v rozsahu 91 % a nárok na náhradu trov odvolacieho konania pokiaľ ide o nárok na náhradu škody v rozsahu 100 %, ktoré je povinný žalovaný zaplatiť žalobcovi v lehote 3 dní od právoplatnosti uznesenia

súdu prvej inštancie o ich výške, ktoré bude vyhotovené vyšším súdnym úradníkom.

III. Žalobca má nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania pokiaľ ide o nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu 100 % z priznanej sumy náhrady nemajetkovej ujmy, ktoré je povinný žalovaný zaplatiť žalobcovi v lehote 3 dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o ich výške, ktoré bude vyhotovené vyšším súdnym úradníkom."

2.1. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí dôvodil, že pokiaľ žalovaný v odvolaní namietal, že súd prvej inštancie priznal žalobcovi náhradu „majetkovej škody" v súvislosti s trovami obhajoby, napriek tomu, že zo zisteného skutkového stavu je zrejmé, že trovy obhajoby uhradil za žalobcu jeho otec G., a teda majetkovej sféry žalobcu sa úhrada trov obhajoby žiadnym spôsobom nedotkla, odvolací súd poukazuje na znenie ust. § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., z ktorého vyplýva, že náhrada škody zahŕňa okrem iného aj náhradu účelne vynaložených trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie alebo rozhodnutie o väzbe. Z obsahu pripojeného spisu vyplýva, že dňa 17. 09. 2007 splnomocnili rodičia (v tom čase obvineného) žalobcu P., JUDr. Jozefa Zlochu na vykonanie všetkých úkonov obhajoby v trestnom konaní vedenom pred KR PZ v Banskej Bystrici, úrad justičnej a kriminálnej polície PZ pod sp. zn. ČVS: KRP-57/OVK-BB-2007. V uvedenej súvislosti poukazuje odvolací súd na ust. § 39 ods. 1 a 2 zákona č. 301/2005 Z. z., Trestného poriadku, podľa znenia ktorého: „obvinený alebo iná oprávnená osoba zvolí obhajcu tým, že písomne splnomocní obhajobou advokáta" (odsek 1.) a „ak si obvinený nezvolí obhajcu sám môže mu ho zvoliť príbuzný v priamom rade, súrodenec, osvojiteľ, osvojenec, manžel, druh alebo zúčastnená osoba. Orgány činné v trestnom konaní a súd sú povinné na žiadosť obvineného obvinenému umožniť, aby v určenej lehote požiadal oprávnenú osobu, aby mu zvolila obhajcu vo vlastnom mene" (odsek 2). Z uvedeného je zrejmé, že žalobcovi v zmysle vyššie citovaného odseku 2 § 39 zákona č. 301/2005 Z. z. zvolili obhajcu ako príbuzní v priamom rade jeho rodičia, to však neznamená, že žalobcovi nevznikol v zmysle vyššie ust. § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. nárok na náhradu škody zodpovedajúcej vynaloženým trovám obhajoby, ktoré žalobcovi ako v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z., poškodenej osobe vznikli v predmetnej trestnej veci vydaním uznesenia Krajského riaditeľstva PZ v Banskej Bystrici, úrad justičnej a kriminálnej polície PZ, Banská Bystrica o vznesení obvinenia voči žalobcovi ČVS: KRP-57/OVK-BB-2007 zo 14. septembra 2007 a uznesenia Okresného súdu Zvolen č. k. 0Tp/364/2007 z 15. septembra 2007 o vzatí žalobcu do väzby. Ak teda zákonodarca umožnil, aby obvinenému zvolili obhajcu okrem iných osôb výslovne uvedených v ust. § 39 ods. 2 Trestného poriadku ako príbuzní v priamom rade aj jeho rodičia, tak nemožno trovy obhajoby uhradené za obvineného týmito oprávnenými osobami považovať za trovy nespádajúce pod ust. § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z.. Na základe uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že odvolanie žalovaného je v časti týkajúcej sa „majetkovej škody" zodpovedajúcej trovám obhajoby, neopodstatnené.

2.2. Po prejednaní odvolania žalovaného odvolací súd ďalej uvádza, že pokiaľ žalovaný v odvolaní v časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy namietal, že súd prvej inštancie sa dopustil vady konania tým, že sa dôsledne nedržel pokynov odvolacieho súdu uvedených v zrušujúcom uznesení sp. zn. 13Co/290/2018-324 z 30. októbra 2019, v zmysle ktorých mal súd prvej inštancie vyzvať žalobcu a následne ustáliť presnú sumu požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcovi uznesením o vznesení obvinenia a presnú sumu požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcovi rozhodnutím o väzbe s tým, že vo vzťahu ku každému z týchto dvoch titulov náhrady nemajetkovej ujmy mal súd prvej inštancie osobitne skúmať splnenie kritérií pre určenie konkrétnej výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy, odvolací súd uvádza, že z obsahu spisu vyplýva, že súd prvej inštancie postupoval v zmysle vyššie uvedených pokynov odvolacieho súdu, keď výzvou z 23. januára 2020 vyzval žalobcu, aby v lehote 14 dní od doručenia výzvy uviedol presnú sumu požadovanej náhrady škody a náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia a presnú sumu požadovanej náhrady škody a náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej uznesením o vzatí do väzby. Žalobca na uvedenú výzvu súdu prvej inštancie reagoval v podaní doručenom súdu prvej inštancie dňa 31. januára 2020 tak, že „si uplatnil nemajetkovú ujmu vo výške 20.000 eur vyjadrujúcu komplexnú ujmu spôsobenú nezákonným uznesením o vznesení obvinenia a nadväzujúcim trestným stíhaním zahrňujúcim všetky jednotlivé úkony trestného stíhania, vrátane väzby". Zdôraznil, že „izolované nahliadanie na nezákonné rozhodnutie o väzbe ako samostatný nárok na náhradu škody by pripadalo do úvahy len za situácie, ak by sa samotné uznesenie o vznesení obvinenia a trestné stíhanie ukázalo ako zákonné a opodstatnené, preukazujúce pôvodné podozrenie a nezákonnosť by sa týkala výlučne

uznesenia o väzbe (napr. pre absenciu väzobných dôvodov, porušenie procesných predpisov, nedodržanie procesných lehôt a pod.). Ak by tomu tak nebolo potom by poškodený subjekt v prípade nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia musel uplatňovať nárok na náhradu nemajetkovej ujmy zvlášť vo vzťahu ku každému jednému úkonu trestného stíhania (vrátane väzby) čo sa prieči podstate a filozofii zákona a zámeru zákonodarcu.". Súd prvej inštancie sa vychádzajúc z pokynov odvolacieho súdu uvedených v zrušujúcom uznesení, v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku v konečnom dôsledku osobitne vysporiadal s náhradou nemajetkovej ujmy tak vo vzťahu k nemajetkovej ujme spôsobenej žalobcovi nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia a následným trestným stíhaním (odsek 42. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie) ako aj vo vzťahu k nemajetkovej ujme spôsobenej žalobcovi nezákonným rozhodnutím o vzatí do väzby (odsek 44. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). Nemožno sa preto stotožniť s odvolacou argumentáciou žalovaného, že súd prvej inštancie sa neriadil pokynmi odvolacieho súdu uvedenými v zrušujúcom uznesení č. k. 13Co/290/2018-324 z 30. októbra 2019, pretože skutočnosť, že žalobca reagoval na výzvu súdu prvej inštancie z 23. januára 2020 tak, že v rámci svojho dispozičného oprávnenia disponovať so žalobou uviedol, že v žalobou uplatnenej sume 20.000 eur, týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy je zahrnutá náhrada nemajetkovej ujmy komplexne, teda náhrada nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcovi tak nezákonným uznesením o vznesení obvinenia ako aj nezákonným rozhodnutím o vzatí žalobcu do väzby, nemá za následok vznik takej vady konania, ktorá by mohla založiť nesprávne rozhodnutie vo veci, tak ako to tvrdí žalovaný v odvolaní, pretože súd prvej inštancie sa, tak ako je vyššie uvedené, v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku v konečnom dôsledku osobitne vysporiadal s náhradou nemajetkovej ujmy uplatňovanej žalobcom titulom nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia a osobitne s náhradou nemajetkovej ujmy uplatňovanej žalobcom titulom nezákonného rozhodnutia o väzbe, pričom neprekročil celkovo žalobcom uplatňovanú sumu náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 20.000 eur.

2.3. Žalovaný v odvolaní ďalej v časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy namietal, že súd prvej inštancie žiadnym spôsobom v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku nevysvetlil ako pri náhrade nemajetkovej ujmy súvisiacej s nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia dospel k sume 7 eur za deň celého obdobia trestného stíhania, ktoré trvalo 1.461 dní, čo spolu predstavuje sumu 10.227 eur (cca 210 eur na mesiac). Vo vzťahu k uvedenej odvolacej námietke žalovaného odvolací súd uvádza, že sa s ňou možno stotožniť len čiastočne, a to v tom, že v odseku 42. odôvodnenia rozsudku súd prvej inštancie skutočne bližšie neuviedol odkaz na konkrétne ustanovenie zákona, či rozhodnutie súdu, z ktorého pri takomto určení náhrady nemajetkovej ujmy súvisiacej s nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia vychádzal; v odôvodnení odvolaním rozsudku súdu prvej inštancie je však odkaz, (aj keď na inom mieste odôvodnenia, konkrétne v odseku 39. odôvodnenia) na nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016-42 z 24. januára 2017, kde Ústavný súd SR odkázal na rozhodovaciu prax všeobecných súdov v Českej republike (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/2357/2010 z 11. januára 2012, uverejnený v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu Českej republiky, zošit 4/2012, pod R 52/2012, s. 327 nasl., ako aj na v ňom uvedenú komparáciu rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva a súdov iných štátov), ktoré nepovažujú za neprímerané odškodnenie za niekoľko mesiacov trvajúce trestné stíhanie v sume 620 eur za mesiac. K uvedenému odvolací súd uvádza, že pri priemernom počte dní v mesiaci 30 vychádza výška náhrady nemajetkovej ujmy za jeden deň v sume 20,66 eura. Ak teda súd prvej inštancie prisúdil žalobcovi s prihliadnutím na zistené zásahy do jeho osobnostnej sféry a na zistené okolnosti daného prípadu uvedené v odôvodnení odvolaním napadnutého rozsudku, (ktorými je skutočnosť, že vo vzťahu k žalobcovi prebiehalo trestné stíhanie aj v inej trestnej veci, kde bol dokonca žalobca odsúdený, aj keď následne bol jeho trestný čin v dôsledku amnestie zahladený) sumu 7 eur za jeden deň trestného stíhania, zodpovedajúcu približne jednej tretine zo sumy 20,66 eura, nemožno náhradu nemajetkovej ujmy priznanú žalobcovi súdom prvej inštancie považovať za neprímeranú.

2.4. Uvedené sa rovnako týka aj náhrady nemajetkovej ujmy v súvislosti s rozhodnutím o väzbe, kde súd prvej inštancie priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v celkovej sume 4.860 eur, ku ktorej dospel súčinom sumy zodpovedajúcej náhrade nemajetkovej ujmy za jeden deň väzby vo výške 30 eur krát 162 dní trvania väzby, ktorá tiež ako primeraná náhrada nemajetkovej ujmy za deň trvania väzby vyplýva z vyššie citovaného rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/2357/2010 z 11. januára 2012, na ktorý odkázal Ústavný súd SR v náleze sp. zn. III. ÚS 754/2016-42 z 24. januára 2017. V súlade so všeobecným princípom spravodlivosti však odvolací súd nepovažoval za primerané, že súd

prvej inštancie priznal žalobcovi za rovnaké obdobie trvania väzby (celkom 162 dní) náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 30,- Eur za deň a súčasne aj náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 7 eur za deň, preto rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. podľa ust. § 388 CSP zmenil tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, čo znamená, že žalobcovi za obdobie trvania väzby priznal len náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 30 eur za deň trvania väzby, teda náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 4.860 eur (30 x 162) a vo zvyšku nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy za uvedené obdobie oproti náhrade nemajetkovej ujmy priznanej odvolaním napadnutým výrokom II. rozsudku súdu prvej inštancie, zamietol.

2.5. Pokiaľ ide o odvolanie žalovaného proti výroku o trovách konania, odvolací súd poukazuje na dve rozhodnutia Ústavného súdu SR, a to na nález Ústavného súdu SR z 15. apríla 2020, sp. zn. II. ÚS 399/2019, a na nález Ústavného súdu SR zo 4. februára 2021, sp. zn. III. ÚS 475/2018. Z uvedeného je zrejmé, že aj keď mala strana sporu vo veci úspech len čiastočný, môže jej súd priznať plnú náhradu trov konania, ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu; v takom prípade sa základná sadzba tarifnej odmeny advokáta vypočíta z výšky súdom priznaného plnenia. V zmysle vyššie uvedeného treba potom žalobcu v časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy považovať za plne procesne úspešného, keďže mal plný úspech čo do základu uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy a súčasne výška plnenia, vyplývajúca z tohto jeho procesného úspechu, závisela od úvahy súdu, preto odvolací súd o trovách prvoinštančného konania v časti náhrady nemajetkovej ujmy rozhodol tak, že žalobcovi patrí nárok na náhradu trov prvoinštančného (a aj odvolacieho konania) v rozsahu 100 % z priznanej sumy náhrady nemajetkovej ujmy.

2.6. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP a v súlade s vyššie uvedenými nálezmi Ústavného súdu SR pokiaľ ide o náhradu nemajetkovej ujmy, tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“), jeho prípustnosť odôvodnil § 420 písm. f), § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Dôvodom pre prípustnosť dovolania z pohľadu § 421 CSP je skutočnosť, že rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto veci v časti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. In concreto ide o právnu otázku limitácie a primeranosti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, pretože odvolacím súdom priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy nie je v súlade s platnými a účinnými vnútroštátnymi právnymi predpismi upravujúcimi aj iné finančné kompenzácie (zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov resp. predchádzajúce právne predpisy), súdnou praxou, relevantnými rozhodnutiami Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej „ESLP“) a zásadou spravodlivého zadosťučinenia. Otázka limitácie a primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy už bola opakovane riešená ako otázka právna aj dovolacím súdom, pričom v súčasnosti je možné rozhodovacia činnosť dovolacieho súdu v tejto právnej otázke považovať za ustálenú (porovnaj rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/171/2005, 6MCdo/15/2012, 6Cdo/37/2012, 3Cdo/7/2017, 2Cdo/112/2017, 3Cdo/19/2018, 3Cdo/25/2019, 2Cdo/30/2019, 5Cdo/127/2019, 6Cdo/38/2019). Vzhľadom na závery prijaté v týchto rozhodnutiach pritom možno konštatovať, že nielen v prípade uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zák. č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2013, ale aj v prípade, ak sa uplatnený nárok posudzuje podľa tohto zákona v znení účinnom do 31. 12. 2012, resp. dokonca aj podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, je nevyhnutné pri priznávaní náhrady nemajetkovej ujmy zohľadniť ďalšie právne predpisy upravujúce obdobnú problematiku a porovnať uplatnený nárok žalobcu s týmito ďalšími predpismi. Dovolateľ má za to, že v súvislosti s priznanou náhradou nemajetkovej ujmy žalobcovi odvolacím súdom (ale už aj pred ním súdom prvej inštancie) prišlo k zásadnému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu týkajúcej sa priznávania primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy, keď sám dovolací súd judikoval, že všeobecné súdy rozhodujúce o priznávaní a určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy sú povinné vychádzať z hmotnoprávných predpisov, ktoré priamo určujú výšku náhrady za spôsobenú ujmu, ako aj z relevantných rozhodnutí Ústavného súdu SR či EŠLP.

3.2. Dovolateľ súčasne zastáva názor, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je nedostatočné, nepreskúmateľné a nemožno ho považovať za presvedčivé, dávajúce odpoveď na zásadné námietky

žalovaného vyslovené v odvolaní, a tak naplňajúce právo strany na spravodlivé súdne konanie, pretože odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia riadne a dostatočným spôsobom nevysporiadal s podstatnými námietkami žalovaného v odvolaní tak vo vzťahu k náhrade majetkovej škody, ako aj vo vzťahu k peňažnej náhrade nemajetkovej ujmy a jej výške. Za nepreskúmateľné a arbitrárne je zároveň nutné namietnuť rozhodnutie odvolacieho súdu vo výroku o nároku na náhradu trov konania, v ktorom odvolací súd žiadnym spôsobom nezohľadnil, a túto skutočnosť ani nijako nezodôvodnil, procesný úspech žalovaného v podstatnej časti žalobcom požadovanej náhrady majetkovej škody. Dovolateľ v odvolaní vzniesol voči rozsudku súdu prvej inštancie v súvislosti s priznanou výškou náhrady nemajetkovej ujmy konkrétne námietky vo vzťahu k skutkovým zisteniam súdu prvej inštancie a tiež vo vzťahu k právnomu posúdeniu veci z hľadiska aplikácie § 17 ods. 3 a 4 zák. č. 514/2003 Z. z., koncipované s ohľadom k štruktúrovaniu nárokov žalobcu v zmysle rozhodnutia súdu (náhrada nemajetkovej ujmy titulom vznesenia obvinenia a titulom rozhodnutia o väzbe), pričom poukázal aj na to, že súd prvej inštancie ničím nezodôvodnil, z čoho vychádzal pri určení sumy náhrady „denného“ odškodnenia v prípade trestného stíhania žalobcu práve vo výške 7 eur. Odvolací súd sa na žiadnom mieste odôvodnenia svojho rozsudku nezmienal o tom, či skutkové zistenia súdu prvej inštancie, z ktorých tento vychádzal pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy, prevzatej aj odvolacím súdom, považuje za správne, vyplývajúce z vykonaného dokazovania, a z akého dôvodu sú námietky žalovaného voči skutkovým zisteniam a záverom súdu prvej inštancie nesprávne, resp. nedôvodné. Odvolací súd opomenul vysporiadať sa vo svojom rozhodnutí s námietkou žalovaného vo vzťahu k neprimeranosti celkovo priznanej výšky náhrady (súdom prvej inštancie v sume v sume spolu 15.078 eur, odvolacím súdom v sume 13.953 eur), z hľadiska nielen ustanovenia § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2013, ale predovšetkým judikatúry dovolacieho súdu v obdobných veciach, limitujúcej výšku odškodnenia nemajetkovej ujmy aplikovaním hmotnoprávných predpisov upravujúcich odškodňovanie obetí násilných trestných činov, (zák. č. 215/2006 Z. z., resp. zák. č. 274/2017 Z. z.), na ktorú a jej závery prijaté za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, žalovaný v odvolaní poukázal. Odvolací súd svoje rozhodnutie v časti posúdenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy a jej primeranosti založil odkazom na jedno rozhodnutie ústavného súdu bez toho, aby sa vysporiadal s početnou judikatúrou dovolacieho súdu v tejto právnej otázke, na ktorú v odvolaní poukázal žalovaný. Pri škode spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo väzbou je to pritom podľa výslovného znenia zákona vždy „účastník konania, ktorému vznikla škoda dôsledku rozhodnutia vydaného v tomto konaní“, prípadne opomenutý účastník konania (§ 5 zák. č. 514/2003 Z. z.), resp. „ten, kto bol vzatý do väzby“ (§ 8 ods. 5 zák. č. 514/2003 Z. z.). Tieto ustanovenia zákona odvolací súd úplne opomenul. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku nezrejmil a nevysvetlil na základe čoho považuje škodu (úbytok na majetku) tretej osoby za škodu spôsobenú žalobcovi, ktorý takto má mať aj právo na jej náhradu. Odvolací súd sa nevysporiadal s rozsudkom dovolacieho súdu zo 17. februára 2016, sp. zn. 3Cdo/467/2013, na ktorý v odvolaní žalovaný v súvislosti so vznikom škody na strane žalobcu poukázal. S poukazom na doposiaľ uvedené došlo zo strany odvolacieho súdu k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces a naplneniu dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

3.3. Taktiež rozhodnutie odvolacieho súdu v jeho výroku II. o trovách konania v časti náhrady škody je nesprávne a absolútne neodôvodnené, nepreskúmateľné, svojvoľné a arbitrárne. Nároku strán na náhradu trov konania sa odvolací súd v odôvodnení síce venuje v bodoch 7. a 8. napádaného rozsudku, avšak v celom ich rozsahu len vo vzťahu k zdôvodneniu priznania plného nároku žalobcu na náhradu trov konania v časti požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy, a to zo sumy takto priznanej náhrady, s poukazom na nálezy ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 399/2019 a sp. zn. III. ÚS 475/2018, z ktorých vyplýva, že pri posudzovaní úspechu strán sporu pre účely rozhodovania o nároku na náhradu trov konania treba aj za účinnosti CSP vychádzať z toho, že aj keď mala strana sporu vo veci úspech len čiastočný, môže jej súd priznať plnú náhradu trov konania, ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu; v takom prípade sa základná sadzba tarifnej odmeny advokáta vypočíta z výšky súdom priznaného plnenia. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu však nijako nevyplýva, akým spôsobom odvolací súd určil nárok žalobcu na náhradu trov konania v časti náhrady majetkovej škody, a to v rozsahu 91 % v konaní pred súdom prvej inštancie a 100 % v odvolacom konaní. Vo vzťahu k výroku II. rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania v časti náhrady majetkovej škody je teda daný zrejмый rozpor medzi skutočným procesným úspechom strán v konaní pred súdom prvej inštancie (úspech žalobcu v rozsahu 41,66 %) a odvolacím súdom vo výroku

deklarovaným úspechom žalobcu (v rozsahu 91 %), čo v spojení s úplnou absenciou akéhokoľvek zdôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu v tejto časti nároku na náhradu trov konania zakladá arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu v tejto časti a existenciu dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

3.4. Dovolateľ navrhuje, aby dovolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu v jeho výroku I., ako aj v závislých výrokoch II. a III. o náhrade trov konania, zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň aj v prípade, že dovolací súd nevhľadne prípustnosť alebo dôvodnosť dovolania čo do výroku I. odvolacieho súdu vo veci samej, žiada dovolací súd, aby napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie v jeho výroku II. o náhrade trov konania, pokiaľ ide o náhradu majetkovej škody.

4. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že posudzované dovolanie pôsobí značne schematickým dojmom uplatňovaným štátom v princípe paušálne a mechanicky aj v iných právnych veciach týkajúcich sa nárokov fyzických osôb v súvislosti so zodpovednosťou štátu za nezákonné vznesenie obvinenie a nadväzujúce trestné stíhanie v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z.. V tomto smere žalobca osobitne poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. decembra 2022 č. k. 5Cdo/192/2021 a uznesenie Ústavného súdu SR z 27. apríla 2023 sp. zn. III ÚS 224/2023. Žalovaným prezentovaná interpretácia skutkových zistení a právneho posúdenia týkajúcich sa nároku žalobcu na náhradu nákladov spojených s obhajobou (nárok na náhradu majetkovej škody) je nesprávna a nezodpovedá výsledkom dokazovania. Náklady spojené s obhajobou žalobcu boli hradené z prostriedkov patriacich žalobcovi. Tento záver bol konštatovaný a bez akýchkoľvek rozumných pochybností preukázaný žalobcom počas celého konania. Je evidentné, že nebyť nezákonného obvinenia a nadväzujúceho trestného stíhania, žalobca by náklady na právne zastupovanie vynaložiť nemusel. Predmetné náklady na právne zastupovanie vznikli ako dôsledok jeho nezákonného obvinenia a trestného stíhania. Medzi uznesením o vznesení obvinenia (a nadväzne celým trestným konaním) a nákladmi žalobcu na obhajobu v trestnom konaní je daná priama príčinná súvislosť. Pri priznaní náhrady nemajetkovej ujmy za väzbu okrem samotnej diskriminačnej a obmedzujúcej povahy väzby a jej dopade na zárobkové možnosti a uplatnenia uväznenej osoby je potrebné ďalej zohľadňovať aj dĺžku trvania väzby; obmedzenia až nemožnosť angažovania a participácie poškodenej osoby vo všetkých sférach života počas dobu trvania väzby; odlúčenie od najbližšej rodiny; odlúčenie od priateľov či známych; obmedzenie kontaktu a komunikácie nielen s blízkymi ale aj ostatným okolím a verejným priestorom; obmedzenie intímneho života; zhoršenie zdravotného stavu (poškodený vo väzbe odpadol a dostavili sa u neho psychické problémy); počas doby výkonu väzby sa žalobca nemohol venovať ani svojim záľubám a mimopracovným aktivitám; nemohol sa starať a náležite spravovať svoj majetok; musel sa podriať subkultúre vo väzenskom prostredí, čo znamená enormnú záťaž osoby po psychickej stránke, zásah do jeho osobnej integrity a osobnej slobody. Záťažový, stresujúci stav a napätie nepôsobili na žalobcu týždeň či mesiac, ale týmto vysoko negatívnym vplyvom bol žalobca vystavený po dobu niekoľko rokov trvajúceho trestného konania. Komparácia náhrady nemajetkovej ujmy pri nezákonnom trestnom stíhaní s inými druhmi a formami náhrad nemajetkovej ujmy pri iných zodpovednostných vzťahoch, prípadne s náhradou škody na zdraví, či zákonom č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, resp. zákonom č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, tak ako ju prezentuje dovolateľ je účelová, pokrivená (deformovaná) a nezodpovedá skutočnému právnemu stavu vzťahujúcemu sa k jednotlivým komparovaným inštitútom. Zmena rozsudku súdu prvej inštancie sa týkala iba výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy založenej na úvahe súdu, preto odvolací súd v otázke náhrady trov konania posúdenie a vyhodnotenie miery úspechu strán konaní vykonal v zhode s rozhodnutím súdu prvej inštancie. Žalobca navrhuje najvyššiemu súdu dovolanie žalovaného odmietnuť podľa § 447 písm. c), písm. f) CSP, pričom žalobca si uplatňuje náhradu trov voči žalovanému v rozsahu 100 % titulom trov právneho zastúpenia v dovolacom konaní za dva úkony právnej pomoci za prevzatie zastúpenia v dovolacom konaní a za podanie tohto vyjadrenia k dovolaniu žalovaného.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „najvyšší súd“ alebo ako „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP), a to oprávneným subjektom (§ 427 CSP), zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky

dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie je čiastočne dôvodné.

6. Podľa § 424 dovolanie môže podať strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

7. Z uvedeného ustanovenia výslovne vyplýva, že subjektom oprávneným podať dovolanie je (len) tá strana sporu (bez ohľadu na jej procesné postavenie), v ktorej neprospech bolo dovolaním napadnuté rozhodnutie vydané, inak povedané, na podanie dovolania je oprávnená (len) tá strana sporu, ktorá napadnutým rozhodnutím utrpela objektívnu ujmu na svojich právach. Výkladom uvedeného ustanovenia a contrario je možno dospieť k jedinému logickému záveru, že strana sporu, v neprospech ktorej dovolaním napadnuté rozhodnutie nevyznelo, a ktorá nebola týmto rozhodnutím dotknutá na svojich právach, (napr. nebola jej uložená žiadna povinnosť, resp. žiadne plnenie alebo obmedzenie), nie je oprávnená podať dovolanie.

7.1. V tomto konkrétnom prípade podal žalovaný (dovolateľ) dovolanie i proti časti výroku I. rozsudku, ktorým odvolací súd zmenil výrok II. rozsudku súdu prvej inštancie v časti povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej sumy tak, že vo zvyšnej časti žalobu zamietol (o zaplatenie sumy 1.134 eur).

7.2. Dovolací súd konštatuje, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v uvedenej časti výroku (časť I. výroku) nevyznel v neprospech žalovaného (dovolateľa), teda nedošlo ním k žiadnemu zásahu do jeho subjektívnych práv (nebola mu uložená žiadna povinnosť, resp. žiadne plnenie alebo obmedzenie).

7.2.1. Práve naopak, žalobe žalobcu nebolo v tejto časti (o zaplatenie sumy 1.134 eur) vyhovené, preto v zmysle ustanovenia § 424 CSP žalovaný nie je osobou oprávnenou podať proti tejto časti výroku rozsudku odvolacieho súdu (časť I. výroku) dovolanie.

8. Z ustanovenia § 447 písm. b) CSP vyplýva, že dovolací súd odmietne dovolanie, ak bolo podané neoprávnenou osobou.

9. Keďže dovolanie proti časti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu vo zvyšnej časti pokiaľ ide o náhradu nemajetkovej ujmy zamietol (časť I. výroku), bolo podané neoprávnenou osobou (žalovaným), preto dovolací súd dovolanie žalovaného v tejto časti výroku I. rozsudku odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 447 písm. b) CSP odmietol.

10. Z obsahu dovolania je zrejmé, že dovolateľ namieta pochybenie odvolacieho súdu pri odôvodnení rozsudku, ktorý je nedostatočne odôvodnený, teda zmätočnosťnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP a porušenie jeho práva na spravodlivý proces.

11. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

12. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Podľa § 420 písm. f) CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

15. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

16. Dovolací súd pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

17. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné atribúty spravodlivého súdneho procesu, ktorá skutočnosť jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Z judikatúry tohto súdu vyplýva, že na taký argument strany sporu, ktorý je pre rozhodnutie podstatný a rozhodujúci, sa vždy vyžaduje špecifická odpoveď (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Podľa konštantnej judikatúry Ústavného súdu SR (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04) „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany; t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu.“

18. Podľa názoru dovolacieho súdu faktom je, že odvolací súd síce nie je povinný dať v písomnom vyhotovení rozhodnutia odpoveď na úplne všetky sporné otázky, avšak je povinný vysporiadať sa dostatočne presvedčivo aspoň s tou najzásadnejšou argumentáciou, k čomu však opätovne nedošlo. Naďalej teda platí, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu nespĺňa základné zákonné kritéria na odôvodňovanie súdnych rozhodnutí.

19. Odvolací súd sa riadne nevenoval časti pomerne rozsiahlych a zásadných odvolacích námietok, pričom aj samotná argumentácia a interpretácia odvolacieho súdu nie je v tomto smere dostatočne vyčerpávajúca. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozsudku nevyjadril k námietke dovolateľa, či skutkové zistenia súdu prvej inštancie, z ktorých tento vychádzal pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy, považuje za správne, vyplývajúce z vykonaného dokazovania, a z akého dôvodu sú námietky žalovaného voči skutkovým zisteniam a záverom súdu prvej inštancie nedôvodné. Odvolací súd sa teda riadne nezaoberal skutkovým zisteniam súdu prvej inštancie v odôvodnení svojho rozsudku, na ktoré poukazoval dovolateľ.

20. Dovolateľ dôvodne namieta aj to, že odvolací súd žiadnym spôsobom nereagoval na námietku

žalovaného, že súd prvej inštancie sa dôsledne neriadil ustanovením § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. januára 2013, resp. judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v obdobných veciach, limitujúcou výšku odškodnenia nemajetkovej ujmy aplikovaním hmotnoprávných predpisov upravujúcich odškodňovanie obetí násilných trestných činov, predovšetkým zákona č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi (resp. zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov), aplikovanie ktorých je nevyhnutné z dôvodu zachovania primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy v porovnaní s odškodnením za poškodenie zdravia alebo za spôsobenie smrti.

21. Dovolateľ správne poukázal aj na to, že odvolací súd sa riadnym spôsobom nevysporiadal ani s jeho námietkou, že ak zistená škoda (úbytok alebo naopak nerozmnoženie majetku) nevznikla v majetkovej sfére žalobcu ako účastníka konania/väzobne stíhanej osoby, tento sa nemôže domáhať ani náhrady takejto škody. Dovolateľ poukázal na rozhodnutie dovolacieho súdu zo 17. februára 2016 sp. zn. 3Cdo/467/2013 v súvislosti so vznikom škody na strane žalobcu, pričom s uvedeným sa odvolací súd vo svojom rozhodnutí žiadnym spôsobom nevysporiadal.

22. Čo sa týka výroku II. odvolacieho súdu o trovách konania v časti náhrady škody, dovolateľ správne namietal, že z odôvodnenia nijako nevyplýva, akým spôsobom odvolací súd určil nárok žalobcu na náhradu trov konania v časti náhrady majetkovej škody, a to v rozsahu 91 % v konaní pred súdom prvej inštancie a 100 % v odvolacom konaní. V odôvodnení absentuje riadny výpočet a zdôvodnenie percentuálnej úspešnosti strán v danom konaní. Odvolací súd teda opomenul riadne zdôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v tejto časti nároku na náhradu trov konania, čím sa taktiež zakladá arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

23. Na margo dovolací súd poznamenáva, že v odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval, a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

23.1. Odôvodnenie odvolacieho súdu nedáva odpoveď na relevantné námietky žalovaného, a to vo vzťahu k námietkam vyššie uvedeným. Iba také súdne rozhodnutie možno považovať za súladné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. s čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ak tieto vlastnosti rozsudok nemá a neposkytuje odpoveď na vyššie uvedené otázky, je konanie odvolacieho súdu zaťažené vadou zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, keďže svojím nesprávnym postupom znemožnil súd strane realizovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

24. Vzhľadom na uvedené dovolací súd uvádza, že konanie je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a zakladá tak prípustnosť i dôvodnosť podaného dovolania v prejednávanej veci. Tento nedostatok spočíva predovšetkým v tom, že odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočným spôsobom nezaoberal odvolacou argumentáciou dovolateľa, ktorá si vyžadovala špecifické odpovede, a ktorá mohla mať eventúálne zásadný význam pre rozhodnutie vo veci.

25. V preskúmvanej veci teda dospel dovolací súd k záveru, že postup odvolacieho súdu vo vzťahu k namietanej nepreskúmateľnosti vykazuje znaky namietaného nesprávneho procesného postupu vyplývajúceho z § 420 písm. f) CSP.

26. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015,

7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015).

27. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP).

28. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd v zmysle § 449 a § 450 CSP rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 09. marca 2023 sp. zn. 13Co/53/2021 vo výroku I., ktorým zmenil rozsudok okresného súdu vo výroku II. tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi titulom náhrady škody sumu 1.950,21 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,25 % ročne, zo sumy 1.950,21 eura od 03. 12. 2013 do zaplataenia a titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 13.953 eur v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku a v závislých výrokoch II. a III. zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

29. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

30. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.